

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

Hag, 31. maj 2024.

Sudija Graciela Gatti Santana, predsjednica MRMKS-a Video poruka za međunarodnu konferenciju: Ratni zločini u Prijedoru i okolini – Poruke za budućnost petak, 31. maj 2024

**Ekselencije,
poštovani preživjeli,
dame i gospodo,**

Velika mi je čast da se obratim ovom važnom skupu posvjećenom diskusiji na temu 'Ratni zločini u Prijedoru i okolini – Poruka za budućnost'. Program za ovaj događaj zaista obećava da ponudi neke zanimljive perspektive i diskusije. Želim da zahvalim Gradu Sarajevu, a posebno gradonačelnici Benjamini Karić, kao i svim osobama i entitetima koji su učestvovali u planiranju i pripremama ovog događaja.

Iako nisam u mogućnosti da budem s vama lično, imala sam veliku privilegiju da jučer prisustvujem povezanoj konferenciji u Prijedoru i da čujem iz prve ruke neke od preživjelih dok su govorili o strahotama koje su doživjeli u logorima koji su bili uspostavljeni u tom kraju. Takve lične priče me svaki put snažno pogode. Duboko se divim izuzetnoj hrabrosti i otpornosti koju i dalje pokazuju oni koji su preživjeli zločine počinjene tokom sukoba u bivšoj Jugoslaviji, kao i njihovoj odlučnosti da traže pravdu.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) utvrdio je da su srpske snage preuzele kontrolu nad Prijedorom u aprilu 1992., i da su krajem maja 1992., prije tačno 32 godine, prebacivali grupe osoba nesrpske nacionalnosti u logore. Otprilike u to vrijeme, u logore su prebacivani i stanovnici nesrpske nacionalnosti iz okolnih sela. Oni koji nisu bili u logorima bili su izloženi zlostavljanju i prebijanju. Prema onome što je utvrdio MKSJ, od nesrpskog stanovništva opštine također se zahtijevalo da nose bijele trake oko rukava kako bi se razlikovali od osoba srpske nacionalnosti – ove su trake s vremenom postale simbol za stradanja pretrpljena u Prijedoru, koja se obilježavaju na ovaj dan svake godine.

MKSJ je dalje utvrdio da su u okviru ovih logora – uključujući Omarsku, Keraterm i Trnopolje – zatočenici bili izloženi premlaćivanju, silovanju, seksualnim nasilju, mučenju i pogubljenjima, kao i zlostavljanju, ponižavanju i psihičkom maltretiranju.

Svijet je saznao za postojanje takvih objekata u avgustu 1992. Šokantne slike izgladnjelih zatočenika brzo su se širile, izazivajući zgražavanje širom svijeta. Ovo je, uz izvještaje o drugim zločinima, potaklo Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija da reaguje i dovelo do historijskog osnivanja MKSJ-a u maju 1993.

Ozloglašeni logori u Prijedoru bili su samo jedna karika u lancu zvjerstava koja su počinjena na tom području. MKSJ je utvrdio da su logori bili praćeni prisilnim hapšenjima, maltretiranjima, ubistvima, kako u logorima tako i izvan njih, i rušenjem vjerskih i kulturnih dobara, što je natjeralo stanovništvo bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata ove opštine da napusti to područje, i činilo dio šireg plana etničkog čišćenja. Za učešće u zločinima počinjenim u opštini Prijedor optuženo je više od 40 osoba, što predstavlja više od 25% svih osoba protiv kojih je MKSJ podigao optužnice. Na kraju su MKSJ i Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) za ove zločine osudili 17 osoba. Pored toga, Sud Bosne i Hercegovine je osudio i druge počinioc.

Sudski zaključci koje je donio MKSJ u vezi sa zločinima počinjenim u Prijedoru su, po mnogo čemu, pionirski u unapređivanju međunarodnog krivičnog prava. Relevantni predmeti MKSJ-a potvrdili su da silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja mogu da predstavljaju mučenje, što je kažnjivo i kao ratni zločin i kao zločin protiv čovječnosti. Također su pojasnili da se zločin progona proteže dalje od fizičkog nasilja i uključuje zlostavljanje, ponižavanje i psihološko maltretiranje. Prema tome, ovi predmeti su značajno doprinijeli unapređenju procesa pozivanja na odgovornost za zvjerske zločine.

Pored toga, neosporivi sudski zaključci MKSJ-a i Mehanizama pomogli su da se stvori čvrst historijski zapis o događajima koji su se odvijali tokom sukoba devedesetih godina. U tom pogledu, svi mi možemo – i moramo – da odigramo svoju ulogu u njihovoj zaštiti i unaprijeđenju. Sa svoje strane, Mehanizam je posvjećen očuvanju dragocjenog naslijeđa ovih sudova i pomaganju nacionalnim pravosuđima u njihovim naporima da ostvare pravdu za zločine počinjene tokom sukoba u bivšoj Jugoslaviji. Međutim, od suštinskog je značaja da i nacionalne zainteresovane strane u regionu isto tako aktivno učestvuju u ovom procesu.

Ekscelencije, poštovani preživjeli, dame i gospodo,

Čvrsto vjerujem da je odgovornost svakog od nas da odlučno odbacimo poricanje, revizionizam i veličanje osuđenih ratnih zločinaca. Ove pojave služe samo da se ovjekovječe etničke podjele i ometa proces oporavka za preživjele, njihove porodice, kao i za pogođene zajednice i društva u cjelini. U ovom kontekstu, prihvatanje i promišljanje činjenica o kojima su MKSJ i Mehanizam presudili od ključnog je značaja. Samo putem sjećanja i prihvatanja istine o onome što se dogodilo u Prijedoru, i u bivšoj Jugoslaviji uopšte, proces pomirenja će napredovati i ljudima u regionu će se pružiti budućnost nade i napretka koju zaslužuju.

Zahvaljujem vam na pažnji.

Za više informacija stupite u kontakt sa Službom za odnose s javnošću

u Arushi, Tel.: +255 (0)27 256 5376

u Haagu, Tel.: +31 (0)70 512 5691

Email: mict-press@un.org

Pratite nas na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

www.irmct.org